

► Framtidens riskbruk, missbruks- och beroendevård

Ditt ansvar som politiker och chef

SEMINARIER A, 17 nov kl 13.30–14.30

Samarbete och samverkan

> Välj ett av de sex parallella seminarierna <

A1 - Integrerade mottagningar

Stockholm

Under de senaste tio åren har landstingets specialiserade missbruks- och beroendevården i stadsdelar och kommunerna i Stockholms län byggt upp ett 40-tal lokala integrerade mottagningar. Hur samarbetet ser ut samt erfarenheter och effekter från processen beskrivs. **Stefan Borg**, verksamhetschef, Beroendecentrum Stockholm.

Ljusdal

Beroendemottagningen är en del i kommunens rehabiliteringskedja i samarbete med Landstingets primärvård som också samarbetar med sju andra kommuner i länet. Den integrerade mottagningen i Ljusdal arbetar i nära samverkan med socialtjänsten, sjukvården och den övriga vårdkedjan. **Ingrid Näslund**, vårdenhetschef, Landstinget Gävleborg. **Margareta Larsson**, enhetschef, Ljusdals kommun.

Moderator: **Per Sandén**, projektledare, Regionförbundet Örebro.

A2 - Case Management Team

Norrbotten och Jönköping

En beskrivning av Case Management enligt ACT-modellen som införts i Norrbotten och Jönköpings län. Om framgångsfaktorer, utmaningar och erfarenheter som framkommit under processen. **Agneta Bygdell**, FoU-samordnare, Kommunförbundet Norrbotten.

Örebro

CM-teamet består av personal från både landstingets Beroendecentrum, socialtjänsten och kommunens socialpsykiatri. Hur CM-teamet arbetar utifrån tre olika perspektiv; som brukaren ser det, med organisationernas glasögon och hur vi

får ihop det. **Lars Fridborg**, gruppleddare, Case Management Team, Örebro läns landsting.

Moderator: **Harald Segerstedt**, verksamhetsstrateg, division vuxenpsykiatri, Norrbottens läns landsting.

A3 – Samverkansöverenskommelser

Gagnef

Erfarenheter från Gagnef om resan till lokala riktlinjer i samverkan med primärvården, socialtjänsten och psykiatrin. Lokala riktlinjer som fungerar i den praktiska vardagen. **Ulf Börjesson**, verksamhetschef, Vårdcentral Gagnef.

Borlänge

Lokala riktlinjer för olika målgrupper inom socialtjänst och hälso- och sjukvården har arbetats fram i Borlänge. Ett gemensamt mål är en integrerad beroendeenhet (socialtjänst, psykiatri och primärvård). **Birgitta Ljungqvist**, missbruks-samordnare och vårdutvecklare, Borlänge primärvård.

Moderator: **Peter Lindqvist**, processledare, Eskilstuna kommun.

A4 - Individuella planer

En generell genomgång av de lagar och förordningar man måste förhålla sig till gällande individuella planer. **Annika Petersson**, processledare, Landstinget Jönköping.

I Värmland erbjuds personal från öppenvårdpsykiatrin, allmänmedicin och socialtjänst i alla kommuner en heldagsutbildning kring individuella planer. Presentation av utbildningens upplägg och genomförande. **Elisabet Aass-Jonsson**, enhetschef, Beroendecentrum/Karlstad kommun.

Ett annat sätt att komma igång med individuella planer är med hjälp av workshops. Exempel från Gävleborgs implementeringsarbete i praktiken. **Ann Lyrberg**, FoU-välfärd, Region Gävleborg.

Moderator: **Jörgen Bergström**, utbildningssamordnare, Regionförbundet Östsm.

A5 - Riskbruk och tidig upptäckt

Effektiva insatser vid riskbruk

Om behovet av att bredda sjukvårdens insatser för människor med alkoholproblem utanför den specialiserade beroendevården. Majoriteten av dem som har alkoholberoende nås inte av beroendevården. Samtidigt finns det effektiva insatser som primärvård och företagshälsovård kan genomföra. **Sven Andréasson**, Statens folkhälsoinstitut.

Tidig upptäckt och kort rådgivning

En satsning på tidig upptäckt och kort rådgivning inom socialtjänst, primärvård och psykiatri genomförs i mellersta Skåne. Syftet är att personal inom psykiatri, primärvård och socialtjänst ska veta när det är relevant att ställa frågor om alkohol/narkotika, hur frågorna ska ställas och vad som ska göras med svaren. **Gunilla Cruce**, dr i medicinsk vetenskap, kurator i Psykos- och Missbruksteamet Lund. **June Haldeborg**, Socionom/socialsekreterare, Höörs kommun.

Moderator: **Annika Nordström**, hälsoutvecklare/med dr. FoUU-staben, Västerbottens läns landsting.

A6 – SiS och kriminalvården

Framgångsrik missbruksvård - Vårdkedja!

Socialtjänst, institutioner och klienter samverkar i en vårdkedja som ger positiva resultat! *Vårdkedjeprojektet* och *Ett kontrakt för livet* är två projekt med inriktning på att utveckla samverkan mellan socialtjänsten och institutionsvården i form av vårdkedjor och implementering av kunskapsbaserade metoder inom missbruksvården. **Tomas Ring**, enhetschef, Statens institutionsstyrelse (SiS)

ITOK - Integrerat team för opiatberoende kriminalvårdsklienter

Den svåra övergången från sluten kriminalvård till beroendevård i frihet för opiatberoende kriminalvårdsklienter. En fungerande samverkansmodell mellan hälso- och sjukvård, socialtjänst och kriminalvård. **Daniel Upström**, koordinator ITOK, Beroendecentrum Stockholm och Kriminalvården region Stockholm.

Moderator: **Helena Asklund**, processledare, *Kunskap till praktik*

SEMINARIER B, 18 nov kl 11.00–12.00

Brukarinflytande och brukarmedverkan

> Välj ett av de sex parallella seminarierna <

B1 - Brukarstyrda brukarrevisioner

Borlänge/Sundsvall

Brukarstyrda brukarrevisioner genomfördes hos socialtjänstens missbruksvård i Borlänge och Sundsvalls kommuner hösten 2010. Målet är att utveckla metoder för en enkel och inte alltför kostsam brukarrevision, samt att arbeta för att göra brukare till subjekt i stället för objekt i vården. Hur arbetet gick till, hur enkätsvaren ser ut och vilka slutsatser som kan dras. **Margot Grälls Anjou**, Verdandi.

Örebro

Brukarrådet vid beroendecentrum Örebro läns landsting har genomfört egna brukarrevisioner under många år som gett värdefulla kunskaper om hur vården fungerar. Brukarrevisionerna har gett en god bild av situationen och resulterat i att påvisade brister åtgärdats. Hur brukarrevisionerna förbereds, genomförs och återförs till ledningen. **Ann-Marie Wulfstrand-Byhlin**, Verdandi.

Moderator: **Ewa Kjell**, enhetschef, Region Dalarna.

B2 - Mobilisering av brukarorganisationer

Om att stärka brukarinflytandet genom mobilisering av brukarorganisationer, fortbildning av brukarorganisationer och uppbyggnad av brukarråd. RFHL har besökt de flesta länen och det finns nu en struktur att bygga vidare på. Hur kan vi tillsammans utveckla formerna för ett brukarinflytande som syns och märks ute i verksamheterna? **Camilla Svenonius**, RFHL.

I Gävle har man bildat ett regionalt brukarråd – Beroenderrådsalliansen (BRA). Tillsammans med Region Gävleborg byggs en internetportal där myndigheter och brukarorganisationer och deras stödformer och alternativ blir tydliga för de hjälpsökande. Rådet vill också hitta nya former för egen praktisk verksamhet, som socialt företagande för personer med exempelvis neuropsykiatriska funktionshinder. **Stefan Olsson**, KRIS/NBV och **Rolf Carlsson**, RFHL.

Moderator: **Lena Berglund Friberg**, Landstinget Västerorrland.

B3 - Skapa förutsättningar för dialog mellan brukare och behandlare

Genusperspektiv i behandlingsarbete

En framgångsrik behandling bygger på relationen mellan patient och behandlare. Varje person behöver bli sedd i just sina behov. Kvinnors beroendeproblematik skiljer sig på många sätt från mäns. Missbruksmönster, val av droger, varningssignaler, konsekvenser, villighet att söka hjälp, bemötandet från samhället, behov av behandlingsmetoder är några av de områdena. **Lotten Sunna**, verksamhetschef/vd, Behandlingshemmet Ulfshyttan AB

Arbeta med tolk i behandling

På Öppenvårdshuset Gustav i Malmö kan den sökande få information, rådgivning, stödsamtal och behandling, enskilt eller i grupp. Att använda tolk i behandling – fördelar, skillnader och svårigheter. **Bertil Ekstedt**, leg sjuksköterska och leg psykoterapeut. **Per Hedberg**, socionom och familjeterapeut.

Moderator: **Eva Rydell**, processledare, Västerbotten.

B4 - Dialog mellan brukare och politiker

Linköping

Brukarorganisationer i Linköping gick samman och bildade "Föreningsgruppen Vårdkedjan" för att kunna påverka politikerna. Det som startade med stridigheter är idag en kontinuerlig dialog. Hur får man dialogen att fungera och vilka fallgropar bör man undvika. **Gunilla Persson**, FMN, Föräldraföreningen mot narkotika. **Linnéa Darell** (FP).

Upplevelser av missbruks- och beroendevård i Östergötlands län – Brukardialogberedning 4

Om arbetet med att fånga brukarnas/patienternas upplevelse av missbruks- och beroendevården. Beredningarna för brukardialog har till uppgift att genom dialog med medborgare och brukare bidra med underlag till behovsanalyser och uppdrag.

Moderator: **Katarina Thunander**, projektledare, Västra Götaland.

B5 – Brukare och profession

Brukarmedverkan som ett sätt att utveckla verksamheten

Den kontinuerliga uppföljningen på Beroendecentrum Karlstad omfattar både patienter/klienter och kommunerna som gör utplaceringarna. Uppföljningen innehåller uppgifter om hur man uppfattat verksamheten på olika sätt. **Bjarne Olsson**, Utvecklingsledare, Karlstads Kommun.

Uppföljning av öppenvården i Skellefteå – brukare och profession

På öppenvårdsmottagningen i Skellefteå används två typer av uppföljningsinstrument. SRS, som mäter klientens bedömning av terapeuten och ORS, som mäter behandlingsresultat. **Gun-Eva Långdahl-Andersson**, leg. Psykolog, specialist klinisk och pedagogisk psykologi, Rådgivningen Oden, Skellefteå kommun.

Moderator: **Gunborg Brännström**, projektchef Kunskap till praktik, Sveriges Kommuner och Landsting.

B6 – Socialt arbete och mobilisering

Empowermentorienterat socialt arbete

Empowermentorienterat socialt arbete sker med hjälp av ett sammanbindande språk och ett sätt att uppträda som stärker självkänslor och egenmakt. Paternalistiskt orienterat socialt arbete sker med hjälp av ett separerande språk och ett sätt att uppträda som försvagar självkänslor och tenderar att göra oss vanmäktiga. **Bengt Starrin**, professor i socialt arbete, Karlstads universitet.

Social mobilisering - kurs för brukare och socionomer

I kursen *Social mobilisering* på Socialhögskolan i Lund blandas studenter från brukarorganisationer med socionomstudenter. Här möts de tidigare klienternas erfarenheter med studenternas visioner om det sociala arbetets möjligheter. Dynamiska, men inte alltid problemfria möten uppstår. **Namu Nambiar Basta/Rainbow** (tidigare student). **Erik Eriksson**, Socialhögskolan i Lund (tidigare student)

Moderator: **Marja-Leena Komulainen**, projektledare, Kommunförbundet Norrbotten.

SEMINARIER C, 18 nov kl 13.00–13.45

Uppföljning på individ- och gruppnivå

> Välj ett av de sex parallella seminarierna <

C1 - Lokal uppföljning, en del av evidensbaserad praktik

Ett uppföljnings- och utvärderingssystem som fokusera på praktikernas och brukarnas erfarenheter av de insatser som sker inom socialtjänstens område. **Jan Brännström**, utvecklare, Umeå socialtjänst.

Moderator: **Ann-Sofie Nordenberg**, processledare, Värmlands läns Vårdförbund.

C2 - Uppföljning med hjälp av ASI

Hur man når en optimal användning av ASI, eller liknande standardiserade metoder, som en väsentlig del i kunskapsutvecklingen för missbrukar- och beroendevården. **Anneli Jäderland**, utredare, Socialstyrelsen.

Nyttan med ASI för klienten och verksamheten. Vad betyder ASI i Norrköping? **Olle Johansson**, enhetschef och **John Törnquist**, enhetschef, Norrköpings kommun.

Moderator: **Ann-Marie Ek**, projektledare, SIKTA, Skåne.

C3 - Utvärdering av insatser i Göteborg

Ett verktyg för kvalitetsutveckling för att bättre följa upp vad man åstadkommer för de resurser som används till missbrukarvården. Det handlar om att öka kunskaperna om vilka effekterna blir ur ett brukarperspektiv. **Marco Fredin**, planeringsledare vid Stadskansliet i Göteborg.

Moderator: **Per Svensson**, Ljungby kommun.

C4 - Vad finns det för avtryck av FoU-insatserna i praktiken?

Vilken betydelse har FoU i Väst haft när det gäller utveckling och spridning av kunskaper inom missbruks- och beroendevården inom Göteborgsregionen?

Resultaten från ett kartläggningsprojekt bygger dels på studier av de produkter som FoU-insatserna lett till, dels på intervjuer med personer som på olika nivåer har ansvar för missbruks- och beroendevården. **Annika Hallén-Hemb**, Mini-Maria Centrum i Göteborg. **Björn Trägårdh**, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet. **Elisabeth Beijer**, FoU i Väst.

Moderator: **Maria Laag**, processledare, NIL-projektet/Kunskap till praktik, Kommunförbundet Jämtlands län.

C5 - Uppföljning av mångbesökare

En kartläggning av mångbesökarna på beroendeakuten i Stockholm. Syftet är att utveckla en metod som kan ligga till grund för en analys av systembrister och ett förbättrat samarbete. Studien genomförs med intagna patienter och deras närmaste anhöriga genom kvalitativa frågor. **Catarina Norman** och **Margareta Ekh**, Beroendecentrum Stockholm.

Moderator: **Ann-Sofie Holmberg**, verksamhetschef öppenvård psykiatri, Landstinget Dalarna.

C6 - Deltagarorienterad utvärdering

Socialtjänsten i Jönköpings kommun har arbetat fram ett utvärderingsprogram med syfte att främja och stödja ett proaktivt utvärderingsarbete av socialtjänstens verksamheter. En grundläggande idé med kvalitetsarbetet är att metodiskt och systematiskt värdera det arbete man gör och se behovet av förändringar och förbättringar. **Stefan Österström**, utvecklingschef, Jönköpings kommun.

Moderator: **Nima Najafi**, projektledare, RIM-projektet Regionförbundet Uppsala län.